לולב הגזול פרק שלישי סוכה לא.

הושענא קרו לה. על שם שרגילין לאוגדן להושענא במג: **והמסכך ברשות הרבים.** הא נמי גזל הרבים: **מחלוקת.** הא דפסיל ר' אליעזר כגון שתקף את חבירו בחזקה והוציאו מסוכתו הגמורה בקרקעו של גזל *וכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: **ור' אליעזר לטעמיה.** דאמר סוכה שאולה אין יוצאין בה כפ' הישן (לעיל מ:) הלך ממה נפשך זו פסולה: **אי קרקע נגזלת.** כלומר אם יש על הקרקע תורת גזל כשאר מטלטלין לעמוד בחזקת הגזלן: **סוכה גזולה היא.** ור' אליעזר דריש מעשה לך משלך ולא גזולה ולא שאולה: **ואי אינה נגזלת.** וכל הימים ברשות בעליה היא הויא לה שאולה. ופלוגתא היא בהגזל (ב"ק דף קח:) איכא למ"ד קרקע נגזלת דדרים ביומי ומיעוט ואיכא למ"ד קרקע אינה נגזלת דדרים כללי ופרטי: **ורבנן לטעמייהו.** דאמרי יוצא אדם בסוכה שאינה שלו בשאולה וס"ל דקרקע אינה נגזלת דרבנן הוא דאמרי בפ' הגזל (שם) דקרקע אינה נגזלת ופליגי עליה דר"א נמי בהא דגזלת קרקע הלך שאולה היא. וה"ה נמי דה"ל לר"ל למימר דר"א לטעמיה דאמר בהגזל (שם) קרקע נגזלת וסוכה גזולה היא דמייאשי בעלים מינה כשאר מטלטלין דה"ל קרקע בחזקת גזלן ורבנן לטעמייהו דאמרי קרקע אינה נגזלת ושאולה היא אלא אי אמר הכי הוי משמע דמודי ר' אליעזר בשאולה ואנן קיים לן בהישן (לעיל דף מ:) דאף בשאולה פסיל הלכך אמר לה רב נחמן ממה נפשך כלומר מ"מ הוה סבירא ליה לר' אליעזר קרקע אינה נגזלת כרבנן אפ"ה פסיל לה משום שאולה: **אכל גזל עליס וסיכך בהן.** אין זו לא גזולה ולא שאולה דקנינהו בשינוי מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת השבים אינו צריך לסמוך בגינו אלא יחזיר דמים. ודאמרינן בפ' הישן (שם) דמודו רבנן בגזולה לאו בגחל סוכה המחוברת לקרקע ולא בגחל עליס ומסכך בהן אלא בגחל סוכה העשויה בראש העגלה ובראש הספינה דהיא עצמה שאינה מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמים אלא כגון שהיא דאין כאן משום תקנת השבים שהרי לא נזרע עליה לבנותה ולא הויא עליה יציאות הלכך גזולה היא: **ממאי.** דבגזלת קרקע פליגי ובטעמא דשאולה: **הסיא סכסא.** דגזלו ממנה עבדי רש גלותא עליס וסככו בהן: **לוחה.** לוחה להחזיר לה עליס עלמן: **לאכוסא.** לאכרהם אביו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות: **פטיסא.** קולנית היא זו: **אלא דמי עליס.** דתקנת חכמים היא זו על המרש הגזל שבגלו בגירה שיעול הגנזל את דמיו ולא מייבוהו לקנעקע את בגינו מפני תקנת השבים כמס' גיטין (ד' נה.): **עבדו רבנן תקנתא.** ליטול דמיו: **מפני תקנת מרש.** ולא אמרינן אין כאן הפסד מרובה ויסמוך סוכתו דמצוה משוי ליה כל שבעה כבנין קבע: **פשיטא מאי שנא מעליס.** דאמרן לעיל גזל עליס וסיכך בהן אין לו אלא דמיס: **עליס שביתי.** לקנות בדמיס שיתן לו זה הלכך משום תקנת השבים לא אטרחוהו לגחל דהא גזל מני מיטלא ומזכן: **ואי חברה בעינא.** הוה ליה כשאר בגין קבוע: **מה אחרוג בעי הדר.** כדכתיב ביה: **לא מקשינן.** לא הוקשו לגמוד זה מזה ולא ניתן לדרוש מעצמו מכל י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן אלא ק"ו: **אכל אחרוג דבדי הכל בעי הדר.** דהדר כתיב ביה ולא דרשינן ליה לרבי יהודה אידור לשון יווני כדדרים ליה בן עזאי לקמן (ד' לה.): **כפום.** לשון אסירה כדתנן (מכות ד' כב:) כופת שתי ידיו על העמוד: **אין אוגדין אם הלולב.** האי לולב היינו הושענא כולהו שלשה המינים יחד: **אפילו בסיב.** הגדל בציבות הדקל ונכרך בציבין בעין לולבי גפנים: **ואפילו בעיקרא דדיקלא.** מן הקליפה ואע"פ שאין מרחיבן דומה למראה הלולב ונלבד שיהא מאותו המין דטעמא דר' יהודה התם לאו משום הדר הוא: **אלא משום דקסבר לולב צריך אגד.** הלכך כל הנאגד עמו הוי מן המצוה ונמצא עובר בכל תוסיף אם יאגד מין ממישי: **פרים.** קורוניי"א: **כמושים.** פלגידי"ם:

כנגי

הושענא קרו לה. על שם שרגילין לאוגדן להושענא במג: **והמסכך ברשות הרבים.** הא נמי גזל הרבים: **מחלוקת.** הא דפסיל ר' אליעזר כגון שתקף את חבירו בחזקה והוציאו מסוכתו ורבי אליעזר לטעמיה דאמר [ב]אין אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו אי קרקע נגזלת סוכה גזולה היא ואי נמי [ג]קרקע אינה נגזלת סוכה שאולה היא ורבנן לטעמייהו דאמרי אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו וקרקע אינה נגזלת וסוכה שאולה היא אבל [ד]גזל עצים וסיכך בהן דברי הכל אין לו אלא דמי עצים ממאי מדקתני דומיא דרשות הרבים מה רשות הרבים קרקע לאו דידיה הוא סוכה נמי לאו קרקע דידיה הוא ההיא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמרה ליה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הוו יתבי צווחה ולא אשגח בה רב נחמן אמרה ליה איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה אמר להו רב נחמן פעיתא היא דא ואין לה אלא דמי עצים בלבד אמר רבינא [ה]האי כשורא דמטללתא דגזולה עבדי ליה רבנן תקנתא משום תקנת מרש פשיטא מאי שנא מעצים מהו דתימא עצים שכיחי אבל האי לא שכיחא אימא לא קמ"ל [ו]הני מילי בגו שבעה אבל לבתר שבעה הדר בעיניה ואי חברו בטינא ואפילו לאחר שבעה נמי יהיב ליה דמי תנא יבש פסול רבי יהודה מכשיר אמר רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינן לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר אף לולב בעי הדר ור' יהודה סבר לא מקשינן לולב לאתרוג אבל באתרוג דברי הכל הדר בעינן ובלולב לא בעי ר' יהודה הדר והתנן [ז]רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה מ"ט לאו משום דבעי הדר לא כדקתני טעמא [ח]רבי יהודה אומר משום ר' טרפון כפות תמרים כפות ואם היה פרוד יכפתנו ולא בעי הדר והתנן [ט]אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה מאי טעמא לאו משום דבעי הדר לא דהא אמר רבא [י]אפילו בסיב ואפילו בעיקרא דדיקלא [ואלא] מאי טעמא דרבי יהודה התם דקא סבר [יא]לולב צריך אגד ואי מייתי מינא אחרינא הוה להו חמשה מינין ובאתרוג מי בעי רבי יהודה הדר והתניא [יב]ארבעת מינין שבלולב בשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהן לא מצא אתרוג *לא יביא לא פריש ולא רמון [יג]כמושין כשרין יבשין פסולין ר' יהודה אומר אף יבשין וא"ר יהודה מעשה בבני

אי קרקע נגזלת. אמת הוא דר' אליעזר סבר כן דשמעינן ליה הכי בהגחל בתרא (ב"ק דף קח:) אלא רואה ליישב דבריו בכל ענין: **אבל** גזל עצים וסיכך בהן. אין זה לא גזולה ולא שאולה דקנינהו בשינוי מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת השבים אין לו עליו לסמוך את בגינו אלא יחזיר דמים והא דאמרינן בפרק הישן (לעיל דף מ:) דמודו רבנן בגזולה לאו בגחל סוכה המחוברת לקרקע ולא בגחל עליס וסיכך בהן אלא בגחל סוכה העשויה בראש העגלה או בראש הספינה (א) והיא עצמה נגזלת שאינה מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמים אלא כמו שהיא בגויה דאין כאן משום תקנת השבים שהרי לא נזרע עליה הלכך גזולה היא כך פי' בקונטרס ועל מנס דחק דמדכתיב לך דממעטינן גזולה בפרק הישן (לעיל דף מ:) וגזל עליס וסיכך בהן שינוי החוזר לבריותו הוא ומדאוריתא לא קני ומשום תקנת מרש היינו מדרבנן וקרא מיתוקי מדאוריתא ואפילו [ט][מדרבנן] בלא עגלה וספינה אינה לאוקומיה קרא כגון בראוכן שבנה סוכה בחצרו של שמעון (כ) מדעתו ובא שמעון ותקף את ראוכן והוציאו מסוכתו דאין עליה תורת שאולה [י]כיון דלא קיימא בראשותו של ראוכן ולא דמיא לקרקע דבחזקת הבעלים עומדת ולכך אין קרקע נגזלת: **ור"י** סבר לא מקשינן לולב לאתרוג. פי' בקונטרס לא הוקשו ללמוד זה מזה ולא ניתן לידרוש מעצמו מכל י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן אלא קל וחומר ותימה גדולה פי' דאפילו סמוכין דהיינו שני מקראות הסמוכין זה לזה ניתנו לידרש מן התורה כדאמרן בריש יבמות (דף ד.) סמוכין מן התורה מנין שנאמר סמוכים לעד לעולם עשוים בתמת ויש [יא]כל שכן היקישא דהיינו שני דברים המוקשים בפסוק אחד ואפילו לר' יהודה אלא דרש סמוכין אלא היכא דמוכח ומופנה כדאמרינן התם מ"מ בהיקישא מודה אלא כל המדות אדם דן מעצמו חוץ מגזרה שוה דאין דן אלא אם כן למדה מרבו והכא נסברא פליגי דיש דברים שאין להקישם לאותו דבר ושמא קסבר לא שייך לשון הדר אלא בפירות: **אין אוגדין את הלולב אלא במינו.**

תימה היכי בעי למימר משום דבעי הדר והא פסל במתניתין (ד' לו:) בגימוניות של זהב שהיו עושין משום ניי ושמא הוי מלי למימר וליטעמיך:

לא מצא אתרוג לא יביא לא רמון ולא פריש. יש לדקדק מכאן דאם לא מצא כשר מכרך בפסול מדנקט פרים או רמון ויש לדחות אכל יש לדקדק דשרי כמו לולב פסול לרבנן בשעת הדחק:

הואיל

מסורת הש"ס

א) לעיל מ:, כ) [לעיל ל: ב"ק לח.], ג) [לעיל כט:], ד) [לקמן לב.], ה) לקמן לו:, ו) שם, ז) [לעיל ל: וש"נ], ח) [תוספ' פ"ב], ט) רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אבל וכו' כרש"ם הספינה דהויא עצמה: (ב) בא"ר בחצרו של שמעון שלא מדעתו:

גליון הש"ם

גמ' לא יביא לא פריש. עי' בטורי אבן בחכמי מלמים בריה דף כח ד"ה הרי: רש"י ד"ה מחלוקת בו'. ובל המחובר. עי' תפו' פנים מאירות ח"ב סימן קצא ובדברי כי' המ"מ ספר מרלו: תוס' ד"ה אבל גזל. בין דלא קיימא בראשותו של ראובן ובו' ולכך אין קרקע נגזלת. תמוה לי הא אמרינן יפלו עבדים שהוקצו לקרקעות פ"ב אם גזל עבדים והכנסן לבתו אין נגזלים ואם טפס בהר אין חייב בתחריתן הרי לף דאין קיימין בראשות בעלים ואם בראשות הגזלן ואפ"ה אין נגזלות ועי"ב: **שם** ד"ה ור"י סבר וכו' כ"ש הוקשא. עי' ר"ה דף לד ע"א בר"ש ד"ה ה"ק אי לאו ג"ש. ומנהדרין דף עב ע"א בר"ש ד"ה היקשא. ומנחות דף סב ע"א רש"י ד"ה זאת אומרת:

מוסף רש"י

יאגדנו מלמעלה. אם נפרדו עליו יאגדם שיהו עולין עם הסדרה כשאר לולבין (לעיל כט:), אפילו בסיב. תוליר"ה שבגל סביב הדקל ונכרך סביבו כלולבי גפנים (לקמן לז:). בעיקרא דדיקלא. לתתון ממנו גרים וקולפן עד שיתאיין לאגד, ונעשית דר' יהודה לאו משום הדר הוא, דהא אוקימנא דלא בעי הדר, אלא משום דבעי מינו (לקמן לז:).

עין משפט נר מצוה

י א ב מי"י פ"ה מהלכות סוכה הלכה כה סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרלו סעיף ב:
יא ג ד מי"י פ"א מהל' גזילה הלכה ה סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סימן שס סעיף ה:
יב ה מי"י פ"ז מהל' לולב הלכה ה סמג עשין מד טוש"ע א"ח סימן תרנא סעיף יג יד:
יג ו מי"י פ"ח מהלכות לולב הלכה ה סמג שס [טוש"ע א"ח סי' תרמו סעיף ו וסי' תרמז סי"ב]:

לעזי רש"י

קורוניי"א (קודוינ"ץ). חבוש (פרי). פלגידי"ש. נוטלים.

רבינו חננאל

דמעיקרא נמי אסא דרהושענא קרו ליה. אסיקנא מחלוקת ר' אליעזר וחכמים בסוכה גזולה. בתוקף חבירו והוציאו מסוכתו, ר' אליעזר פוסל וחכמים מכשירין. אבל גזל עצים וסיכך בהן, אין לו אלא דמי עצים בלבד. פי' פעיתא, צעקנית. אמר רבינא גזל כשורא וסיכך בה, עבדו רבנן תקנתא בה, כדתנן במס' גיטין ועל מריש הגזול שבנאו בבנין שנטל דמיו משני תקנת השבים [והנ"מ בגו שבנעה אבל בתר שבעה הדר בעיניה]. ואי חבריה בטינא, כלומר קבעה בשיש להיותה שם, אין מחייבינן אותו להסירה ולהחזירה[ט], אלא נותן את דמיו ודיו. תנא אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו ביום טוב ראשון, אלא אם כן נותנו לו במתנה גמורה. ומעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה ולא היה להם לולב, לקח רבן גמליאל לולב באלף זוז זהב, וכיון שיצא בו נתנו במתנה גמורה לחבירו וחבירו לחבירו כו'. תנא יבש פסול, ור' יהודה מכשיר. אוקמה רבא מחלוקת ר' יהודה ורבנן, בלולב, דר' יהודה מכשיר כיבש ולא בעי הדר בלולב. והאי דקתני אין אוגדין את הלולב אלא במינו, לאו משום דבעי הידור בלולב, אלא משום דר' יהודה סבר לולב צריך אגד, ואי אגיד ליה במין אחר וזלתי מין הלולב הוי להו ה' מינין, לפיכך תני אין אוגדין את הלולב אלא במינו. ואפי' סיב וכיוצא בו שהוא ממיני דקל כשר לאגד בו. והא דתניא וכולן כמישין כשירין, יבישין פסולין, ר' יהודה אומר אף יבישין כשירין.

ט) נראה לי"ל להסירה ולהחזירה אפילו לאחר ז'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com